

стосовно невеликих позик дозволяє диверсифікувати портфель, що важливо в плані зниження ризику.

Відзначимо, що ставки на мікропозики зазвичай досить високі, оскільки це часто експрес-продукти (хоча деякі банки беруть участь у програмах фондів підтримки підприємництва, які компенсують бізнесменам частину ставки).

При мікрокредитуванні головною опорою для фінансистів є статистика та інформація про платоспроможність та репутацію клієнта. Але відсутність повноцінних баз таких даних і розрізненість бюро кредитних історій в Україні не дозволяють запровадити в країні мікрокредити повною мірою. Втім, альтернативою можуть стати нематеріальні форми поручительства. Так, у Російській Федерації успішно працює програма масового кредитування за пропискою.

Таким чином, вітчизняним комерційним банкам у рамках програми мікрокредитування необхідно створити ряд продуктів спеціально для МСБ, з можливістю отримання кредиту без застави і з мінімальним пакетом документів. Залучення кредитних ресурсів у сектор МСП надасть можливість стимулювати відтворювальні процеси в економіці України.

*Е.С. Дмитренко, канд. юрид. наук, доц.,
Національна академія Служби безпеки України, м. Київ*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

Одним із засобів забезпечення фінансової безпеки України є досконалий механізм правового регулювання відносин у сфері банківської діяльності. Це питання набуває особливої актуальності в умовах вчинення суб'єктами фінансового права великої кількості правопорушень.

Аналіз банківського законодавства засвідчив наявність значної кількості норм, які потребують удосконалення, або ж відсутність як окремих з них, так і нормативно-правових актів у цілому. Зокрема, давно назріла потреба для зменшення правопорушень у сфері готівкових розрахунків прийняти закон “Про національну валюту”, в якому розробити систему ефективних заходів щодо посилення платіжної дисципліни всіх суб'єктів таких розрахунків та передбачити відповідальність у цій сфері. Недосконалими вважаємо і норми про застосування адміністративних штрафів у разі порушення банківського законодавства та пропонуємо переглянути підстави їх застосування штрафів та розміри.

Існують проблеми і щодо застосування кримінальної відповідальності за злочини у сфері грошового обігу та розрахунків, які посягають на встановлений законом порядок функціонування банківської системи України в цілому та грошової системи зокрема та завдають шкоду фінансовим інтересам держави, суспільства, особи. Мова йде про застосування підроблених документів та засобів доступу до банківських рахунків, порушення порядку використання та обігу таких засобів, легалізацію “відмивання” коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом. Так, найбільш поширені схеми “відмивання” коштів пов’язані з ринком цінних паперів, операціями з банківськими металами. Одним із чинників, який сприяє цьому, на нашу думку, є прогалини та колізії законодавства, зокрема неоднозначне трактування таких понять, як “кошти, отримані від злочинної діяльності”, “кошти, отримані від протиправної діяльності”, “брудні” гроші”, “злочинні капітали”. На нашу думку, оскільки сутністю легалізації (відмивання) коштів та іншого майна, здобутого злочинним шляхом, є введення кримінальних прибутків у легальний обіг з метою приховування їх незаконного походження, то такі діяння є злочинними. Отже, мову слід вести про кошти, отримані від злочинної діяльності. Удосконалюючи механізм кримінальної відповідальності в аналізованій сфері, пропонуємо за вчинення злочинів, передбачених статтями 209, 209¹ Кримінального кодексу України, застосовувати конфіскацію будь-якого майна і визначити механізм їх передавання (розподілу); визнати кримінальними злочинами бездіяльність фінансових установ як суб’єктів первинного фінансового моніторингу та розбиття суми фінансової операції з метою ухилення від звітування перед уповноваженими органами; прийняти закон про банківську таємницю та передбачити притягнення до відповідальності керівника, службовців і будь-яких інших осіб фінансових установ, якщо вони умисно розголошують відомості про фінансові операції.

Окремим видами правопорушень є ті, які вчиняються з використанням фіктивних платіжних інструментів, а тому пропонуємо розробити закон про пластикові картки; у законодавстві про електронні платежі передбачити відповідальність за знищення, зміну або приховування інформації та за комп’ютерне шахрайство.

Для захисту і стабільності банківської системи також слід урегулювати питання щодо механізму повернення коштів вкладникам і запровадити систему їх обов’язкового страхування.

Отже, одним зі шляхів гарантування фінансової безпеки України є удосконалення банківського законодавства взагалі та відповідальності у випадку його порушення зокрема.